

УДК 378:048.02

DOI: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2021.2.235673>

Ніколаєва Софія Юріївна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри методики викладання іноземних мов
й інформаційно-комунікаційних технологій,
Київський національний лінгвістичний університет
ORCID ID 0000-0003-2522-2059
nikolaeva.ku@gmail.com

СТРУКТУРА І ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ: МЕТОДИ ОПРИЛЮДНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ»

Статтю присвячено опису структури і змісту навчальної дисципліни з циклу професійної підготовки майбутнього доктора філософії у галузі 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Зокрема, обґрунтовано необхідність викладання цієї дисципліни аспірантам, що навчаються за зазначеною спеціальністю. Визначено мету викладання цієї дисципліни і компетентності, яких мають набути майбутні доктори філософії в галузі освіти: інтегральну, загальні та фахові. Конкретизовано очікувані результати навчання аспірантів із цієї дисципліни. Представлено два змістових модуля дисципліни, які складаються з лекційних і практичних занять, а також самостійної позааудиторної роботи здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: аспірант; доктор філософії; наукова комунікація; методи оприлюднення; галузь освіти.

Николаева София Юрьевна,
доктор педагогических наук, профессор,
профессор кафедры методики преподавания иностранных
языков и информационно-коммуникационных технологий,
Киевский национальный лингвистический университет
ORCID ID 0000-0003-2522-2059
nikolaeva.ku@gmail.com

СТРУКТУРА И СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ «НАУЧНАЯ КОММУНИКАЦИЯ: МЕТОДЫ ОБНАРОДОВАНИЯ РЕЗУЛЬТАТОВ ИССЛЕДОВАНИЯ В ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАНИЯ»

Статья посвящена описанию структуры и содержания учебной дисциплины цикла профессиональной подготовки будущего доктора философии в области 01 Образование / Педагогика, специальности 011 Образовательные, педагогические науки. В частности, обоснована необходимость преподавания этой дисциплины аспирантам, обучающимся по указанной специальности. Определены цели преподавания этой дисциплины и компетентности, которыми должны овладеть будущие доктора философии в области образования: интегральную, общие и профессиональные. Конкретизированы ожидаемые результаты обучения аспирантов по этой дисциплине. Представлены два содержательных модуля дисциплины, состоящих из лекционных и практических занятий, а также самостоятельной внеаудиторной работы соискателей высшего образования.

Ключевые слова: аспирант; доктор философии; научная коммуникация; методы обнародования; отрасль образования.

Nikolaeva, Sofiya,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Methods
of Teaching Foreign Languages
and Information and Communication Technologies,
Kyiv National Linguistic University
ORCID ID 0000-0003-2522-2059
nikolaeva.ku@gmail.com

STRUCTURE AND CONTENT OF THE DISCIPLINE «SCIENTIFIC COMMUNICATION: METHODS OF THE RESEARCH RESULTS PROCLAMATION IN THE FIELD OF EDUCATION»

The article is devoted to the structure and content description of the professional cycle training discipline of the future doctor of philosophy in the field of 01 Education / Pedagogy, specialty 011 Educational, pedagogical sciences. In particular, the need to teach this discipline to graduate students studying in this specialty is justified. It is recommended to include it in the curriculum of the first year of study. The goals of teaching this discipline and the competencies that future doctors of philosophy in the field of education should master are defined: integral, general and professional. The main goals are formulated as awareness of graduate students of the need and importance of scientific communication in professional activities, systematization of knowledge about the possibilities of scientific communication in the modern world, the formation of skills to publish research results in various forms and genres, preparing graduate students to write and defend dissertations. The expected results of postgraduate training in this discipline are specified. There are two content modules of the discipline, consisting of lectures and practical classes, as well as independent extracurricular work of applicants for higher education.

Keywords: graduate student; doctor of philosophy; scientific communication; methods of proclamation; sphere of education.

Постановка проблеми. Підготовку докторів філософії в Україні розпочато у 2016 році згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) від 23 березня 2016 р. №261 (Кабінет Міністрів України, 2016). У цьому документі визначено механізм підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії та доктора наук відповідно. У Постанові зазначається,

що науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури закладів вищої освіти здійснюють їх вчені ради, а також те, що підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою закладу вищої освіти для кожної спеціальності.

Отже, протягом 2016-2020 років заклади вищої освіти укладали навчальні плани підготовки доктора філософії у галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Одним із дискусійних питань була необхідність викладання дисципліни «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження в галузі освіти» та її зміст. Спробуємо висвітлити нашу точку зору щодо цієї проблеми на прикладі підготовки доктора філософії за освітньо-науковою програмою «Сучасні наукові освітні студії: педагогіка, методика навчання іноземних мов і культур, наукова англійська мова».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом проблема підготовки доктора філософії багатоаспектна, а отже і публікації присвячено різним питанням підготовки здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня. Насамперед, слід звернути увагу на те, що С.С. Коломієць та О.С. Синєкоп (2014) розроблено концепцію створення освітньо-наукової програми підготовки за освітньо-науковим рівнем доктора філософії. С.Ю. Ніколаєвою (2017) укладено освітньо-наукову програму зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Розроблено й опубліковано навчальні програми з різних дисциплін для підготовки доктора філософії із вищезазначеної спеціальності (наприклад, Н.Ф. Бориско, Н.В. Майєр, С.Ю. Ніколаєва та інші). Створено і впроваджено в освітній процес Програму педагогічної асистентської та доцентської практик доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки (С.Ю. Ніколаєва). Уточнено критерії оцінювання, форми контролю і засоби діагностики результатів професійно-практичної підготовки доктора філософії (С.Ю. Ніколаєва, Н.В. Майєр). Досліджено спеціальні методики формування окремих компетентностей майбутнього доктора філософії (С.Ю. Ніколаєва, Т.І. Коваль).

Протягом чотирьох років підготовки докторів філософії у Київському національному лінгвістичному університеті (КНЛУ) апробацію пройшли різні робочі навчальні плани. Результати навчання за цими планами дозволили зробити висновок, що здобувачі вищої освіти недостатньо готові до оприлюднення результатів свого дослідження. Кафедрою методики викладання іноземних мов й інформаційно-комунікаційних технологій і науковим відділом Київського національного лінгвістичного університету (КНЛУ) було прийнято рішення внести до навчального плану

дисципліну «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження в галузі освіти». Водночас виникла проблема визначення структури і змісту цієї дисципліни. Отже, **мета цієї статті** – описати структуру і зміст навчальної дисципліни «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження в галузі освіти» з циклу професійної підготовки майбутнього доктора філософії у галузі 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для вирішення цієї проблеми насамперед було вивчено праці дослідників з проблеми наукової комунікації (Сурмін, 2008; Ярошенко, Борисова, 2015; Яхонтова, 2015 тощо) і навчальні програми інших закладів вищої освіти з інших спеціальностей і спеціалізацій (Бедзер, 2017; Перепелиця, 2016 тощо). Набуті знання і досвід підготовки аспірантів протягом тридцяти років дозволили укласти робочу навчальну програму «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження в галузі освіти», опис якої подано далі.

Зазначимо, що **зміст** цієї навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях і вміннях, попередньо набутих аспірантами в магістратурі й аспірантурі в результаті опанування таких дисциплін, як «Академічне письмо і риторика наукового спілкування англійською мовою», «Етика і психологія професійної комунікації», «Методологія наукового дослідження в галузі освіти» тощо. Насамперед, аспіранти мають **знати** основні категорії і поняття в галузі методики реалізації наукового дослідження в галузі освіти; **вміти** використовувати в професійній діяльності знання про методологію і методи дослідження в галузі освіти. Загалом, для успішного засвоєння матеріалу дисципліни аспіранти мають володіти знаннями в галузі філософії, психології, педагогіки і психології вищої школи. Знання та вміння, набуті в результаті вивчення цих курсів, створюють необхідну базу для вивчення курсу «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження в галузі освіти» і мають високий ступінь кореляції з ними. **Завданнями** ж опанування цієї дисципліни аспірантами є: розуміння важливості оволодіння комунікацією для реалізації професійної діяльності, набуття знань про наукову комунікацію у сучасному суспільстві, оволодіння вміннями оприлюднення результатів свого дослідження, підготовка до написання й захисту дисертації доктора філософії.

У процесі оволодіння пропонованою дисципліною в аспірантів мають формуватися як інтегральна компетентність, так і загальні та фахові компетентності. **Інтегральну компетентність** розглядаємо як здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі комунікаційної діяльності в галузі освіти, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових

цілісних знань із загальнопедагогічних дисциплін, історії їх становлення і розвитку, сучасного стану й актуальних проблем, новітніх наукових парадигм і методології досліджень в галузі освіти.

До загальних компетентностей відносимо:

- Здатність використовувати новітні інформаційні та комунікаційні технології.
- Здатність до пошуку, обробки й аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність працювати в міжнародному науковому просторі.
- Здатність до роботи в команді, вміння мотивувати інших у просуванні до спільної мети.
- Здатність до комунікації на фахову тематику з нефахівцями.

Фахові компетентності, з нашої точки зору, охоплюють:

- Здатність на високому рівні проводити фахову науково-дослідницьку роботу, презентувати її науковій спільноті та захищати свою інтелектуальну власність.
- Здатність вільно й критично користуватися спеціальною термінологією в обраній сфері педагогічних досліджень, обґрунтовувати оптимальний вибір термінів із ряду синонімічних.
- Здатність чітко й виразно висловлювати думку, досконало спілкуватися усною та писемною формами рідної та іноземних мов.
- Здатність організувати різні форми наукової та педагогічної діяльності.

Відповідно до освітньо-наукової програми 011 Освітні, педагогічні науки, вивчення навчальної дисципліни «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів досліджень в галузі освіти» повинно забезпечити досягнення аспірантами таких програмних результатів навчання:

- Вести спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі освіти.

- Кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових публікаціях, вести конструктивний діалог з рецензентами та редакторами.

- Професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах, практично використовувати іноземну мову (в першу чергу – англійську) у науковій, інноваційній та педагогічній діяльності.

- Ефективно працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії.

- Уміти використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації джерел.

- Ініціювати наукові й інноваційні комплексні проекти в галузі освіти, лідерство та автономність під час їх реалізації.

- Діяти, дотримуючись принципів соціальної відповідальності, на основі етичних міркувань (мотивів).

- Самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень.

Зміст програми навчальної дисципліни «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження в галузі освіти» має сприяти досягненню аспірантами вищезазначених результатів навчання й охоплювати тематично-змістові модулі, які складаються з лекцій, практичних занять і позааудиторної самостійної роботи аспірантів. Кожен з модулів передбачає оволодіння аспірантами певною кількістю тем. Самостійна робота передбачає виконання аспірантами професійно-наукових завдань з опорою на відеофільми та наукові публікації; підготовку до модульної контрольної роботи. Структуру дисципліни подано у Табл. 1.

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження в галузі освіти»

Номер і назва модуля, тематика занять	Види занять, кількість навчальних годин	Усього годин	З них:		
			Лекції	Практичні заняття	Позааудиторна самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади реалізації наукової комунікації в галузі освіти		18	8	2	8
Тема 1. Наукова комунікація як механізм функціонування й розвитку педагогічної науки		4	2	0	2
Тема 2. Основні складові процесу наукової комунікації в галузі освіти		4	2	0	2
Тема 3. Система наукової комунікації в галузі освіти		4	2	0	2
Тема 4. Наукова комунікація в галузі освіти в епоху діджиталізації		6	2	2	2
Змістовий модуль 2. Практика реалізації наукової комунікації в галузі освіти		72	12	8	52
Тема 5. Види та жанри наукових публікацій в галузі освіти		10	2	4	4
Тема 6. Загальна характеристика наукових публікацій в галузі освіти		12	2	0	10
Тема 7. Вимоги до дисертації доктора філософії в галузі освіти		16	4	2	10
Тема 8. Усна наукова інформація в галузі освіти		12	2	0	10
Тема 9. Кодекс академічної доброчесності аспіранта		6	2	0	4
Тема 10. Процедура захисту дисертації доктора філософії		6	0	0	6
Підготовка до модульної контрольної роботи		8	0	0	8
Модульня контрольная робота		2	0	2	0
Разом		90	20	10	60

Зміст тематичних модулів навчальної дисципліни «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження в галузі освіти» наведено у скороченому варіанті.

Змістовий модуль 1 **Теоретичні засади реалізації** **наукової комунікації в галузі освіти**

Тема 1. Наукова комунікація як механізм функціонування й розвитку педагогічної науки.

Тема 2. Основні складові процесу наукової комунікації в галузі освіти.

Тема 3. Система наукової комунікації в галузі освіти.

Тема 4. Наукова комунікація в галузі освіти в епоху діджиталізації.

Цілі: ознайомити аспірантів з поняттями наукової комунікації, механізмами функціонування науки, процесами глобалізації науки; надати знання про основні характеристики складових процесу наукової комунікації; пояснити суть сучасних стратегій наукової комунікації; показати особливості наукової комунікації в умовах інформатизації наукового освітнього простору.

Основні поняття: комунікант, комунікат, канал, реципієнт, зворотний зв'язок, формальна / неформальна наукова комунікація, документна / недокументна наукова комунікація, стратегії наукової комунікації, наукова школа, фахові наукові журнали та збірники, онлайнний простір наукових комунікацій, види та жанри наукових публікацій.

Лекція 1. Наукова комунікація як основний механізм функціонування й розвитку педагогічної науки.

Зміст поняття «наукова комунікація». Наукова спільнота і внутрішня комунікація. Розповсюдження наукових знань у науковій спільноті. Місце наукової комунікації у професійній (фаховій) діяльності науково-педагогічного працівника. Мережевий науковий простір. Глобалізація науки.

Лекція 2. Основні складові процесу наукової комунікації в галузі освіти.

Зміст понять «комунікант», «комунікат», «канал», «реципієнт», «зворотний зв'язок». Класифікації наукових комунікацій: формальна / неформальна, документна / недокументна.

Лекція 3. Система наукової комунікації в галузі освіти.

Процеси та об'єкти наукової комунікації як система. Стратегії наукової комунікації. Інформаційний простір. Ознаки та функції наукової школи. Фахові наукові видання. Значущість наукової бібліотеки в науковій комунікації. Пошук інформації онлайн.

Лекція 4. Наукова комунікація в галузі освіти в епоху діджиталізації.

Особисті контакти вчених, комунікація у професійних наукових спільнотах, блогах, форумах як онлайнний простір наукових комунікацій; відео-конференція, електронний журнал, електронна наукова публікація тощо. Оцінювання наукової активності: кількість наукових публікацій, індекс цитування. Наукові пошукові системи.

Приклади завдань **для самостійної позааудиторної роботи**

Завдання 1. Подивіться відеофільм «Закон про повну загальну середню освіту» і підготуйте три запитання до міністра освіти і науки України про місце науки у середній освіті.

Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=RIpDtV512EM&t=243s>

Завдання 2. Подивіться відеофільм «Підготовка доктора філософії в умовах реформування вищої освіти» і сформулюйте свою точку зору на таке питання: «Хто має нести відповідальність за плагіат у дисертації, підготовленій до захисту?».

Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=1mHc7hBXZ1Q&t=5s>

Завдання 3. Подивіться відеофільм «Аспірантура / PhD – что это такое? Что дает Аспирантура / PhD? Детальное описание». Визначіть три принципові різниці між аспірантурою в Україні (Росії) та Великій Британії.

Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=_FnVZb2_yoA&t=7s

Завдання 4. Подивіться відеофільм «Вебінар. Акредитація: не все так складно» і визначіть, чи підтримуєте Ви точку зору М. Винницького щодо складу викладачів, які мають забезпечувати освітній процес в аспірантурі.

Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=9EewJa9r2f0>

Змістовий модуль 2 **Практика реалізації наукової комунікації** **в галузі освіти**

Тема 5. Види та жанри наукових публікацій в галузі освіти.

Тема 6. Загальна характеристика наукових публікацій в галузі освіти.

Тема 7. Вимоги до дисертації доктора філософії в галузі освіти.

Тема 8. Усна наукова інформація в галузі освіти.

Тема 9. Кодекс академічної доброчесності аспіранта.

Тема 10. Процедура захисту дисертації доктора філософії.

Цілі: ознайомити аспірантів 1) з основними поняттями (види та жанри наукових публікацій), видами та функціями наукових рефератів, повідомлень, анотацій; 2) з типовими помилками у підготовці наукових

публікацій; 3) з особливостями опублікування статей у міжнародних виданнях, індексованих у Scopus та Web of Science Core Collection; 4) вимогами до дисертації доктора філософії; 5) особливостями захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії; 6) особливостями усного наукового виступу; 7) основними положеннями кодексу академічної доброчесності аспіранта.

Основні поняття: наукова стаття, тези доповіді, анотація, реферат, есе, рецензія, монографія, підручник, посібник, дисертація, автореферат, науковий реферат, повідомлення, анотація, публічний захист, етика наукової публікації, фабрикація даних, фальсифікація (маніпуляція), плагиат.

Лекція 5. Види та жанри наукових публікацій в галузі освіти.

Загальна характеристика наукової статті, тез доповіді, анотації, реферату, есе, рецензії, монографії, підручника, посібника, дисертації, автореферата. Наукові реферати, повідомлення, анотації – їх види та функції. Труднощі аспірантів в опублікуванні наукових статей.

Лекція 6. Загальна характеристика наукових публікацій в галузі освіти.

Стаття як основна форма фіксації нової наукової інформації. Вимоги до опублікування статті в рецензованому фаховому журналі або науковому збірнику. Вимоги до змісту, структури й оформлення статей у міжнародних виданнях, що індексуються у Scopus чи Web of Science Core Collection.

Лекція 7. Вимоги до дисертації доктора філософії в галузі освіти.

Загальна характеристика дисертації доктора філософії. Вимоги до рівня наукової кваліфікації викладача. Структурні елементи дисертації та їх характеристика. УДК дисертації. Вимоги до анотації, ключових слів, змісту, переліку умовних позначень. Вимоги до вступу до дисертації. Вимоги до основної частини: розділів і висновків. Вимоги до завершальної частини: списку використаних джерел і додатків. Вимоги до оформлення дисертації.

Лекція 8. Усна наукова інформація в галузі освіти.

Повідомлення, тези, доповідь – види усної наукової інформації. Основні вимоги до наукової доповіді. Особливості усного наукового виступу. Науковий виступ і наукова доповідь. Бесіда, диспут, круглий стіл, дискусія, полеміка – жанри усної наукової комунікації. Культура наукової дискусії. Наукова полеміка та її засоби.

Лекція 9. Кодекс академічної доброчесності аспіранта.

Зміст поняття «академічна доброчесність». Компетентності із академічної доброчесності аспіранта. Принципи і норми академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності аспірантами. Норми академічної доброчесності. Порушення академічної доброчесності: академічний плагиат; обман, підробка; фабрикація; фальсифікація; самоплагиат; необ'єктивне оцінювання; списування; несанкціонована співпраця (хабарництво, придбання в інших осіб звітів, рефератів, есе, статей тощо).

Лекція 10. Процедура захисту дисертації доктора філософії.

Висновок наукового керівника з оцінкою роботи здобувача. Академічна довідка про виконання освітньо-наукової програми. Висновок фахового семінару про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації. Радова спеціалізована вчена рада. Особливості процедури захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Переваги нової процедури захисту.

Приклади завдань

для самостійної позааудиторної роботи

Завдання 5. Подивіться відеофільм «Юрій Рашкевич. Освітні програми: побудова, опис, визнання» і скажіть, яким, на Вашу думку, має бути обсяг дисциплін вільного вибору аспіранта.

Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=6UTOqzs0G8M&t=3180s>

Завдання 6. Подивіться відеофільм «Пошук наукової інформації» і з'ясуйте можливості ресурсу «Academia. edu».

Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=B0nRu1mSIbM&t=1524s>

Завдання 7. Подивіться відеофільм «Як написати наукову статтю» і визначте типові помилки у написанні статті, які аналізує лектор.

Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=iEsk7N0spNI>

Завдання 8. Подивіться відеофільм «Структура IMRAD. Секрети для учених! Как структурировать научную статью в Scopus и Web of Science?» і визначте вимоги, які висувуються до опису результатів дослідження у статті.

Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=SHo-o8IaQnA>

Завдання 9. Перевірте підготовлені Вами наукові тези на наявність плагиату за допомогою одного з поданих нижче безкоштовних онлайн-ресурсів:

<http://www.plagtracker.com/>

<http://www.scanmyessay.com/>

<http://www.plagscan.com/seesources/analyse.php>

<http://plagiarismdetector.net/>

<http://sourceforge.net/projects/antiplagiarism/>

<http://www.duplichecker.com/>

<http://www.paperrater.com/>

<http://plagiarisma.net/>

<http://www.plagiarismchecker.com/help-teachers.php>

<http://www.plagium.com/>

Завдання 10. Подивіться відеофільм «Етичні питання публікації результатів наукового дослідження» і визначте, що в Україні вважається порушенням академічної доброчесності.

Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=RxsZ7TAZQZ4>

Навчальним планом аспірантури з цієї дисципліни передбачено проведення **чотирьох практичних занять і модульної контрольної роботи**. Розглянемо їх зміст.

Практичне заняття 1. Аналіз публікацій різних типів в галузі освіти і створення основи для написання власної наукової статті.

Аналіз тез доповідей, наукових фахових статей з українських видань, наукових статей із міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science Core Collection. Визначення структури опрацьованих наукових тез і статей. Конкретизація функцій опрацьованих статей. Оцінювання стилю написання опрацьованих наукових праць. Обговорення типових помилок написання опрацьованих тез і статей. Пошук журналів і наукових збірників у реєстрі наукових фахових видань України. Написання основи власної наукової статті до фахового видання в Україні категорії Б.

Практичне заняття 2. Аналіз захищеної дисертації доктора філософії в галузі освіти і укладання основи для написання Вступу до власної дисертації.

Пошук у мережі Інтернет захищеної дисертації доктора філософії в галузі освіти та її аналіз. Визначення її відповідності чинним вимогам до дисертації доктора філософії. Аналіз якості написання анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, окремих розділів і завершальної частини. Конкретизація переваг і недоліків висновків до розділів дисертації і загальних висновків. Оцінювання якості укладеного списку літератури і додатків. Написання основи Вступу до власної дисертації згідно з чинними вимогами.

Практичне заняття 3. Ознайомлення з «Положенням про запобігання плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі науково-педагогічних працівників

і здобувачів вищої освіти Київського національного лінгвістичного університету» і програмами для перевірки наукового продукту на наявність плагіату.

Оволодіння термінологією з проблеми академічної доброчесності. Аналіз компетентностей аспіранта з академічної доброчесності. Обговорення переліку знань, яких має набути здобувач вищої освіти в галузі академічної доброчесності. Визначення мети Кодексу академічної доброчесності. Конкретизація принципів і норм наукової і професійної етики й академічної доброчесності. Наведення прикладів норм наукової доброчесності, проявів академічної недоброчесності: академічного плагіату, обману, підробки, фабрикації, самоплагіату, необ'єктивного оцінювання, списування, несанкціонованої співпраці.

Практичне заняття 4. Аналіз процедури захисту дисертації доктора філософії в галузі освіти та підготовка запитань аспіранту.

Оволодіння термінологією з процедури захисту дисертації. Пошук у мережі Інтернет відеозапису захисту дисертації доктора філософії в галузі освіти. Визначення основних етапів процедури захисту та їх відповідності чинним державним вимогам до захисту дисертації. Опис характеру і кількості публікацій здобувача наукового ступеня. Оцінка якості усної доповіді аспіранта і його вміння користуватися електронною презентацією як зоровою опорою. Аналіз відповідей аспіранта на питання опонентів та інших учасників захисту. Підготовка запитань здобувачу вищої освіти.

Для реалізації **поточного контролю** рекомендуємо завдання, представлені у Табл. 2.

Завдання мають відповідати очікуваним результатам навчання, зафіксованим в освітньо-науковій програмі підготовки доктора філософії у галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. У разі зміни / удосконалення освітньо-наукової програми, мають коригуватися і очікувані результати навчання.

Таблиця 2

Контрольні завдання з дисципліни, що відповідають очікуваним результатам навчання

Очікувані результати навчання з дисципліни	Рекомендовані контрольні завдання
Вести спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі освіти	Виступити з доповіддю на науковій конференції КНЛУ
Кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях у фахових виданнях, вести конструктивний діалог з рецензентами та редакторами	Подати до опублікування наукові тези. Подати до опублікування наукову статтю до фахового українського видання (факультативно)
Професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах, практично використовувати іноземну мову (насамперед – англійську) у науковій, інноваційній та педагогічній діяльності	Підготувати мультимедійну презентацію до усної доповіді на науковій / науково-практичній конференції
Ефективно працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії	Реалізувати командне обговорення опублікованої наукової статті в галузі освіти
Уміти використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у процесі спілкування, обміну інформацією, збору, аналізу, обробки, інтерпретації джерел	Укласти попередній список літератури до дисертації, використовуючи інформаційні та комунікаційні технології
Ініціювати наукові та інноваційні комплексні проекти в галузі освіти, лідерство та автономність у процесі їх реалізації	Вивчити і презентувати перелік наукових проектів Erasmus+. Вибрати проект, у якому Ви б хотіли взяти участь. Обґрунтуйте свій вибір
Діяти, дотримуючись принципів соціальної відповідальності, на основі етичних міркувань (мотивів)	Виконувати індивідуальний план роботи згідно із запланованим графіком

Наприкінці навчального курсу «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження в галузі освіти» з циклу професійної підготовки майбутнього доктора філософії у галузі 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки аспіранти, як зазначалося вище, виконують **модульну контрольну роботу**. Наведемо **приклад завдань** трьох рівнів складності для модульної контрольної роботи.

Перший рівень складності: Охарактеризуйте коротко вимоги до структури наукової статті у фаховому вітчизняному журналі.

Другий рівень складності: Визначте позитивні та негативні риси запропонованої анотації до наукової статті. Анотація «.....».

Третій рівень складності: Оформіть п'ять наукових публікацій зі списку літератури згідно з державним чинним стандартом і п'ять публікацій згідно зі стилем APA.

Перші п'ять публікацій: .....

Наступні п'ять публікацій .....

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи: відповідність змісту завдання, повнота відповіді, точність відповіді, термінологічна коректність.

Залік із навчальної дисципліни «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження в галузі освіти» складають лише ті аспіранти, чий семестровий рейтинговий бал із дисципліни склав 59 балів і нижче.

Форма контролю: усна співбесіда.

Критерії оцінювання: відповідність змісту; повнота і ґрунтовність викладу матеріалу; здатність до обґрунтування наукових (методичних) рішень; термінологічна коректність.

Приклади питань / завдань до заліку:

1. Дайте визначення понять: «наукова комунікація», «наукова школа», «наукова стаття», «дисертація доктора філософії», «академічна доброчесність».

2. Назвіть види і жанри наукових публікацій (орієнтовно десять).

3. Опишіть принципи наукової доброчесності аспіранта (орієнтовно десять).

Результати дослідження. У цій публікації описано зміст і структуру розробленої нами навчальної дисципліни «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження в галузі освіти»: визначено мету і завдання дисципліни; конкретизовано загальні та фахові компетентності, які мають бути сформовані в аспірантів; виокремлено науково-професійні знання та вміння майбутніх докторів філософії; описано два змістовно-тематичні модулі дисципліни, які охоплюють лекції, практичні заняття; наведено приклади завдань для самостійної позааудиторної роботи, модульної контрольної роботи і заліку. Апробація описаної навчальної програми в освітньому процесі аспірантури показала її ефективність.

Перспективи подальших розвідок. Зважаючи на необхідність удосконалення системи підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, вважаємо за необхідне продовжити дослідження ефективності різних моделей підготовки аспірантів, майбутніх докторів філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Необхідне осучаснення освітньо-наукової програми з цієї спеціальності згідно з державним стандартом і відповідно до програм навчальних дисциплін.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Бедзір, Н. П. (2017). *Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів наукового дослідження: робоча навчальна програма*. Ужгород: Ужгородський національний університет. Кабінет Міністрів України. (2016). *Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)* (Затверджено постановою КМУ від 23 березня 2016 р. № 261).
- Коломієць, С. С., & Синекоп, О. С. (2014). Концепція створення освітньо-наукової програми підготовки за освітньо-науковим рівнем доктора філософії (PhD). *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, 3-4, 5-11.
- Ніколаєва, С. Ю. (2017). Підготовка доктора філософії: загальна характеристика освітньо-наукової програми зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». *Іноземні мови*, 3, 36-47.
- Перепелиця, О. М. (2016). *Підготовка наукових публікацій та презентація результатів дослідження: програма навчальної дисципліни*. Харків: ХНУ ім. Каразіна.
- Сурмін, Ю. П. (2008). *Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація*. Київ: Національна академія державного управління.
- Ярошенко, Т., & Борисова, Т. (2015). Наукова комунікація в цифрову епоху з точки зору дослідника, видавця, бібліотекаря. *Вісник книжкової палати*, 4 (225), 44-49.
- Яхонтова, Т. В. (2015). Сучасна наукова комунікація: жанрові інновації. *Науковий Вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 14, 232-234.

REFERENCES

- Bedzir, N. P. (2017). *Naukova komunikatsiia: metody opryludnennia rezultativ naukovoho doslidzhennia: robocha navchalna prohrama*. Uzhhorod: Uzhhorodskiy natsionalnyi universytet.
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2016). *Poriadok pidhotovky zdobuvachiv vyschoi osvity stupenia doktora filosofii ta doktora nauk u zakladakh vyschoi osvity (naukovykh ustanovakh)* (Zatverdzheno postanovoiu KМУ vid 23 bereznia 2016 r. № 261).
- Kolomiets, S. S., & Synekop, O. S. (2014). Kontseptsii stvorennia osvithno-naukovoї prohramy pidhotovky za osvithno-naukovym rivnem doktora filosofii (PhD). *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*, 3-4, 5-11.
- Nikolaieva, S. Yu. (2017). Pidhotovka doktora filosofii: zahalna kharakterystyka osvithno-naukovoї prohramy zi spetsialnosti 011 «Osvitni, pedahohichni nauky». *Inozemni movy*, 3, 36-47.
- Perepelytsia, O. M. (2016). *Pidhotovka naukovykh publikatsii ta prezentatsiia rezultativ doslidzhennia: prohrama navchalnoi dystsypliny*. Kharkiv: KhNU.
- Surmin, Yu. P. (2008). *Naukovi teksty: spetsyfika, pidhotovka ta prezentatsiia*. Kyiv: Natsionalna akademiia derzhavnoho upravlinnia.
- Yaroshenko, T., & Borysova, T. (2015). Naukova komunikatsiia v tsyfrovu epokhu z tochky zoru doslidnyka, vydavtsia, bibliotekaria. *Visnyk knyzhkovoї palaty*, 4 (225), 44-49.
- Yakhontova, T. V. (2015). Suchasna naukova komunikatsiia: zhanrovi innovatsii. *Naukovyi Visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia*, 1, 232-234.

Отримано 18.03.2021 р.